

Fragment Raportu o stanie Gminy Mikołów za 2024 rok z wybranym opisem budżetu i zaznaczonym fragmentem wskazującym na znaczące uszczuplenie budżetu poprzez reformy wprowadzane przez ówczesny rząd PiS.

Raport o stanie Mikołowa

za rok 2024

2.

Finanse miasta

Mikołów, podobnie jak w poprzednich latach, również w 2024 roku cieszył się stabilną sytuacją finansową. Miasto nie było nadmiernie zadłużone, a jego gospodarka budżetowa pozwalała na realizację zaplanowanych inwestycji i bieżących zobowiązań. Stan zadłużenia na koniec 2024 roku wynosił 98 188 888,89 zł, co stanowi wzrost o 3,14% w porównaniu do roku 2023.

Zgodnie z budżetem gminy na 2024 rok, uwzględniającym zmiany dokonane w okresie całego roku budżetowego, plan dochodów wynosił 356 119 182,14 zł, jednak rzeczywiste wykonanie dochodów zamknęło się kwotą 375 298 376,60 zł, co stanowi 105,39% planu. To znaczący wzrost względem 2023 roku, w którym planowane dochody wynosiły 293 518 764,47 zł, a wykonanie osiągnęło 278 784 348,48 zł (94,98% planu).

Struktura dochodów w 2024 roku przedstawiała się następująco:

- Dochody własne wyniosły 226 352

451,43 zł (99,13% planowanych), co stanowi wzrost względem 2023 roku, gdy dochody własne wynosiły 174 712 465,45 zł.

- Dotacje i środki o charakterze celowym wyniosły 80 764 878 zł (135,54% planowanych), podczas gdy w 2023 roku było to 432 321 017,58 zł, co stanowiło 80,77% planu.

- Subwencja oświatowa w 2024 roku wyniosła 63 305 384,00 zł, co stanowiło 100% planu, podobnie jak w 2023 roku, gdy wyniosła 60 750 865,45 zł.

Wydatki budżetu gminy w 2024 roku wyniosły 336 438 920,81 zł, co stanowiło 93,15% planu. Dla porównania, w 2023 roku wydatki zamknęły się kwotą 309 845 577,20 zł (93,25% planu). Podział wydatków w 2024 roku był następujący: Wydatki bieżące wyniosły 289 695 085,25 zł, - Wynagrodzenia i składki – 141 969 073,61 zł (wzrost względem 115 723 546,12 zł w 2023 roku),

- Wydatki związane z realizacją zadań statutowych – 93 627 175,16 zł (wzrost względem 84 506 984,83 zł w 2023 roku),
- Udzielone dotacje – 31 153 967,27 zł (wzrost względem 24 313 061,43 zł w 2023 roku),
- Świadczenia na rzecz osób fizycznych – 15 850 857,07 zł (minimalny wzrost względem 15 564 225,99 zł w 2023 roku),
- Obsługa długu – 5 775 707,22 zł (spadek względem 6 049 584,67 zł w 2023 roku),
- Wydatki finansowane z UE – 1 318 304,52 zł (spadek względem 1 736 665,71 zł w 2023 roku).
- Wydatki majątkowe wyniosły 46 743 835,56 zł, w tym:
 - Inwestycje i zakupy inwestycyjne – 44 296 936,86 zł (spadek względem 49 056 741,31 zł w 2023 roku),
 - Wydatki na programy finansowane z udziałem środków UE – 2 446 831,17 zł (spadek względem 12 894 767,14 zł w 2023 roku),
 - Udzielone dotacje – 4 035 625,16 zł (wzrost względem 3 349 801,07 zł w 2023 roku),
 - Wpłaty na fundusz wsparcia – 50 000,00 zł.

Wynik budżetu na koniec 2024 roku, czyli różnica między dochodami a wydatkami, planowany był na poziomie minus 2 133 03,76 zł, jednak ostatecznie wyniósł plus 38 859 455,99 zł, co stanowi znaczącą poprawę w porównaniu do 2023 roku, kiedy deficyt budżetowy wynosił minus 31 061 228,72 zł.

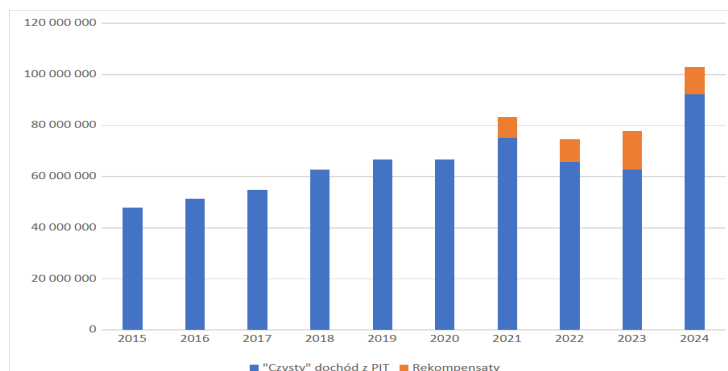
Z przedstawionych danych wynika, że sytuacja finansowa Mikołowa w 2024 roku uległa poprawie w stosunku do 2023 roku. Miasto odnotowało wzrost dochodów oraz lepszy wynik budżetu, co świadczy o skutecznym zarządzaniu finansami. Wzrost wydatków na wynagrodzenia oraz dotacje wskazuje na rosnące potrzeby bieżące (co jest wynikiem stale wzrastającego wynagrodzenia minimalnego w Polsce), jednakże udało się zmniejszyć wydatki majątkowe oraz obsługę długu. Dzięki tym działaniom Mikołów wciąż pozostaje gminą o stabilnej kondycji finansowej, pozwalającej na dalszy rozwój i realizację strategicznych inwestycji.

Miarą służącą do oceny sytuacji finansowej danej jednostki samorządu terytorialnego jest nadwyżka operacyjna. Poniższy wykres ukazuje jej kształtowanie w latach 2015-2024:

Analizując powyższy wykres widać wyraźnie dwa trendy: wzrostowy lat 2015-2018 oraz spadkowy od 2019 roku z incydentalnymi latami wysokich wyników 2021, 2022, 2024. Analizując nadwyżkę operacyjną należy wziąć pod uwagę, że jest ona różnicą między dochodami bieżącymi oraz wydatkami bieżącymi.

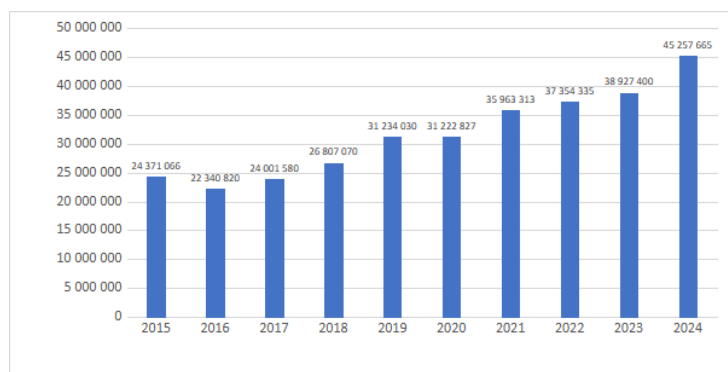
Najważniejszym źródłem dochodów bieżących Mikołowa jest udział w podatku PIT. W tym miejscu należy zauważyć, że dochód ten w budżecie Miasta rósł w latach 2007-2019 ze średnią dynamiką 8,4% rocznie.

Zauważalny w 2020 roku spadek wynika z ogólnopolskiej rządowej reformy systemu podatku dochodowego od osób fizycznych. Otóż w pierwszym kroku obniżono podstawową stawkę PIT z 18% na 17% oraz zwolnienia z płacenia PIT osób poniżej 26 roku życia. W drugim kroku zmiany były jeszcze głębsze: od 2022 roku rząd obniżył podstawową stopę podatku z 17% na 12%, jednocześnie znacząco zwiększając składkę zdrowotną.

Spowodowało to przesunięcie strumienia dochodów państwa z PIT na składkę zdrowotną, a tym samym znacząco uszczupliło dochody jednostek samorządu terytorialnego. Rząd starał się zrekompensować te ubytki jednorazowymi dopłatami, ale jak pokazuje poniższy wykres powstała ewidentna luka przede wszystkim w latach 2022-2023, ale też i w 2020 roku, kiedy to nie nastąpiło rekompensowanie uszczuplonych dochodów. Z kolei rekompensata w 2021 roku została przekazana w ostatnich dniach tego roku, czyli de facto mogła być wykorzystana dopiero w 2022 roku. Szacuje się, że gdyby dochody z PIT od 2020 roku rosły w dotychczasowym tempie 10% rocznie, co jest ostrożnym założeniem z uwagi na znaczący wzrost wynagrodzeń w ostatnich latach, realne straty Mikołowa na systemie rządowych dopłat do ubytków PIT wyniosły ok. 42 mln zł.

Analizując drugą część składową nadwyżki operacyjnej, czyli wydatki bieżące, uznać należy, że za największą ich część odpowiada oświata. Samorządy do końca 2024 roku otrzymywały na oświatę subwencję oświatową, przy czym wiedzą powszechną jest to, że nie wystarczała ona na sfinansowanie wszystkich niezbędnych kosztów oświaty. Samorządy współfinansują system oświatowy, przeznaczając na to swoje inne dochody własne. Gdy weźmiemy pod uwagę dwa działy klasyfikacji budżetowej 801 i 854 oraz policzymy bieżące wydatki oraz dochody generowane przez jednostki oświatowe, bez wpływu projektów UE, otrzymamy następujące kwoty, które Miasto dopłaciło do funkcjonowania oświaty:

Z wykresu wynika wyraźnie, że poziom dopłat rośnie niemal stale od 2017 roku, a do największego wzrostu doszło w 2024 roku.

Podsumowując analizę dwóch najistotniejszych czynników, uznać należy, że ubytki w dochodach PIT oraz stale rosnące dopłaty do oświaty miały kluczowe znaczenie dla załamania trendu wzrostowego nadwyżki operacyjnej miasta. Z mniej oczywistych czynników wspomnieć należy choćby o wpływie wysokich stóp procentowych, które od 2022 roku spowodowały, że koszt obsługi każdej złotówki zadłużenia z wielokrotnością się. Pozytywne jest z kolei to, że Miasto pomimo tych perturbacji co roku wypracowywało dodatni wynik operacyjny, co pozwoliło na kontynuację ścieżki rozwojowej Mikołowa.